

<http://doi.org/10.31861/pytlit2024.110.151>

CRONICĂ AUTENTICĂ A EMINESCIANISMULUI

[Recenzie la cartea: Cimpoi, M. (2018). *Dicționar enciclopedic Mihai Eminescu*. Chișinău : Editura Gunivas, 800 p.]

În timpurile grele pe care le trăim, când valorile sunt gonite către hăul mediocrității și al ipocriziei, societatea noastră are o sete și mai acută de Eminescu. Pentru a o potoli, este nevoie de un izvor curat – *eminescologia*. Anume această sursă de apă vie poate resuscita axiologia hărțuită în veacul actual. Pentru a proteja fântâna limpede, vitalizantă și pentru a oferi, cu ajutorul ei, tămăduire de suflete și minți, ilustrul eminescolog, critic literar, academicianul Mihai Cimpoi vine cu un dicționar enciclopedic extraordinar, cu un adevărat vademecum pentru toți iubitorii de Eminescu, de limbă, de literatură și de cultură română. În acest sens, academicianul Eugen Simion menționa:

O lucrare, dar vastă, primejdios de vastă, îndrăzneată, o lucrare necesară. Ea apare în cultura română într-un moment în care Eminescu este disputat, zgomotos și inutil, de detractorii de serviciu și zelatorii de serviciu deopotrivă înverșunați și aberanți... Mihai Cimpoi îi primește pe toți, am sentimentul, cu spiritul lui lucid și drept, cu înțelepciunea lui de basarabean din clasa lui C. Stere și cu sufletul lui, cum am zis mai înainte, de nobil răzeș, profund, trecut prin multe, pățit, hârșit de o istorie brutală. Eminescu este pentru toți cei care gândesc ca el nu numai un mare poet, dar și un stâlp de rezistență al spiritualității naționale. Dicționarul pe care l-a alcătuit vine să reconfirme acest punct de vedere, după mine, just, pentru că el exclude atât vanitățile și rătăcirile localismului orb, cât și cosmopolitismul arogant și represiv față de miturile spiritualității naționale (Simion 2018: p. 6).

O lucrare temeinică, hrănită cu o muncă de cercetare titanică este *Dicționarul enciclopedic Mihai Eminescu* (ediția a II-a, revăzută și adăugită, Chișinău, Editura Gunivas, 2018) care reprezintă unul dintre numeroasele turnuri ale *Cetății Eminescu*, construită cu har și dăruire de academicianul Mihai Cimpoi.

Dicționarul cuprinde *Cuvânt înainte; Argument; Argument la ediția II-a; Tabel cronologic*; nouă capitole esențiale; șase *Glosare; Rezumat* (în română, în germană, în engleză, în franceză, în italiană, în spaniolă, în rusă); *Bibliografie; Indice de opere literare eminesciene; Indice de opere de autori români și străini și de traduceri; Personalități istorice, figuri culturale, autori citați sau traduși, eroi literari; Indice de nume; Anexa I (Decizii importante); Anexa II (Congrese mondiale ale eminescologilor); Iconografie*.

În *Cuvânt înainte* academicianul Eugen Simion accentuează importanța personalității criticului român Mihai Cimpoi în cercetarea labirinturilor hermeneutice care duc până la mitul poetului Eminescu. Itinerarul este dificil, însă destinația merită munca depusă:

În acest spațiu critic vast intră, constant, conceptele, stilurile literare, ce se pot regăsi în opera lui Eminescu (operă, la rândul ei, de *întâlnire și sinteză* a marilor curente filosofice și literare din veacul său!), sunt definite, apoi, limba și stilul eminescian și, într-un compartiment, *eminescianismul*. Este analizată opera în toată alcătuirea ei și modul în care a fost receptată de-a lungul timpului... (Simion 2018: p. 6).

În *Argument*, academicianul Mihai Cimpoi vine cu descrierea pe scurt a preocupării multidimensionale de critic și a căii parcurse pentru a ajunge către centrul cunoașterii lui Eminescu sau, mai bine zis, către *Esența Ființei și Operei eminesciene*, totodată descoperind noi viziuni ale comprehensiunii timpului și spațiului eminescian. Criticul reliefează:

Studiul comparat și interdisciplinar, noile paradigme din domeniul filosofiei, al filosofiei culturii și al limbajului (E. Coșeriu: limbajul poetic ca limbaj absolut); (R. Barthes: Limbajul ca Lume, Lumea ca limbaj); lingvistica matematică, antropologia, informatica, mitocritica stimulează unghiuri noi, perspective în înțelegerea universului eminescian, a cărui cuprindere exhaustivă e de domeniul viitorului (Cimpoi 2018: p. 10).

Argumentul la ediția a II-a include relatarea pe scurt a completărilor mai noi și evidențiază particularitățile eminescianismului

față-n față cu postmodernitatea. Ediția a II-a a *Dicționarului* înregistrează datele de care dispunea autorul la acel moment: realizările noi în domeniul eminescologiei; aparițiile bibliografice (ediții, monografii, studii, traduceri) „ținând cont de imperativele impuse de schimbările de paradigmă, de procesele integraționiste și de discuțiile care se duc în jurul valorilor, culturii, studiului interdisciplinar, modelelor, limbajului, raporturilor Eu/Celălalt, dialogismului, pluriperspectivismului, ființei și ființării”.

Tabelul cronologic profilează datele biografice ale lui Mihai Eminescu.

Capitolul I este compus din nouă subcapitole: *Portret-sinteză; Biografia; Arborele genealogic; Strămoșii poetului; Personalitatea; Anturaje Cernăuți-Viena-Berlin-Iași-București; Mitul Eminescu; Concepția despre lume; Moartea civilă.*

Șapte subcapitole formează *Capitolul II: Integrări tipologice; Clasicismul; Romantismul; Barocul; Simbolismul; Clasicitate și modernitate; „Cruda taină” existențială eminesciană.*

În *Capitolul III* sunt remarcate (în douăzeci de subcapitole): *Cultura lui Eminescu; Unitatea culturii universale în reprezentarea lui Eminescu; Capitalismul și socialismul; Figuri, voci, alter-egouri; Mitul și mitologia; Personaje mitologice; Păsări, plante, copaci și animale mitice; Filosofia; Filosofia indiană; „Amurgul zeilor”; Istoria; Sociologia; Economia politică; Religia; Pedagogia; Limbi; Gramatica sanscrită; Expresii celebre; Proverbe românești; Proverbe din manuscrisele lui Eminescu.*

Cinci subcapitole formează *Capitolul IV: Eminescianismul; Limba; Stilul eminescian; Limbajul po(i)etic eminescian; Rima eminesciană.*

Capitolul V este configurat din douăzeci și cinci de subcapitole: *Opera lui Mihai Eminescu; Poezia; Note; Variante. Exerciții & moloz; Exerciții; Texte aferente și variante, fragmente, exerciții, încercări timpurii; Proza; Note; Dramaturgia; Note; Poezia populară (Eminescu, homo folcloricus); Traduceri; Poezii traduse; Traduceri de proză literară; Teatru tradus; Traduceri filosofice, istorice și științifice; Publicistica; Discursul (limbajul) politic; Provinciile românești în proiecții mitopo(i)etice și istoriografice eminesciene; Colaborări la ziare și reviste; Caietele Eminescu; Note de curs. Note de lectură. Excerpte; Transcrieri; Corespondența.*

Capitolul VI cuprinde șase subcapitole: *Odiseea receptării; Receptarea universală; Abordarea fractală; În viziunea marilor clasici români; Omagii lirice; Antieminescianismul. Zelatori și detractori.*

Capitolul VII are două subcapitole: *Eminescologia; Eminescologi. Eseiști. Traducători.*

Capitolul VIII este alcătuit din 9 subcapitole: *Eminescu, erou literar; Prezența în istorii literare, dicționare și enciclopedii; Eminescu și muzica; Eminescu în arte vizuale românești; În viziunea marilor pictori ai lumii; Eminesciana cinematografică; Eminescu în filatelie; Eminescu în discuri, CD-uri, plăci, DVD-uri; Eminescu în medalistică.*

Capitolul IX constă din: *Ediții importante ale operei, Ediții în limbi străine; Ediții multilingve; Ediții bibliofile.*

Urmează șase *Glosare (Poezie; Proză; Literatură populară; Publicistică; Fragmentarium; Dramaturgia: piese originale, traduceri, transcrieri).*

Este prezentat *Rezumatul* în limbile: română, germană, engleză, franceză, italiană, spaniolă și rusă.

La final este dată *Bibliografia* însoțită de *Indice de opere literare eminesciene; Indice de opere de autori români și străini și de traduceri; Personalități istorice, figuri culturale, autori citați sau traduși, eroi literari; Indice de nume.*

Dicționarul se încheie cu *Anexa I. Decizii importante; Anexa II. Congrese mondiale ale eminescologilor și Iconografie.*

Pe bună dreptate consemnează criticul Th. Codreanu, acest dicționar este „operă-unicat în cultura noastră”. Academicianul Mihai Cimpoi a realizat o lucrare monumentală, astfel contribuind substanțial la eternizarea celui care a fost Mihai Eminescu și la dăinuirea culturii românești care este o parte considerabilă a culturii europene.

Cimpoi, M. (2018). *Dicționar enciclopedic Mihai Eminescu*. Chișinău : Editura Gunivas, 800 p.

Simion, E. (2018). Cuvânt înainte. În: Cimpoi, M. *Dicționar enciclopedic Mihai Eminescu*. Chișinău : Editura Gunivas, pp. 5–6.

Emilia Stajila (Chișinău, Republica Moldova)